

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 7. Respondetur præciouis Nominalium argumentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

hæc enim per te nulla ratione differunt: sed ubi est intellectus taliter se habens, & voluntas taliter se habens, per te quoque nihil est aliud, ne ratione quidem, quam intellectus & voluntas diuina: ergo ibi quoque nulla est distinctio. Atque hæc instantia contra hoc vnicum effugium Aduersariorum valde notanda est, ostendit enim euidenter illud frivolum esse, nec quicquam præter verba, aut contradiktionem apertam continere.

41
Sequitur secundò, si nulla est distinctio, ne virtualis quidem & rationis, inter essentiam & proprietates personales; non esse realem distinctionem inter personas: quod hæreticum est, & Sabellianum. Probo sequelam: Nam essentia diuina non distinguitur realiter à seipsa. Atqui in diuinis nihil est aliud, per se, neque virtualiter, neque ratione, quam essentia diuina; siquidem vis proprietates personales neque virtualiter, neque ratione distingui ab essentia: ergo nihil est per quod personæ distinguantur realiter. Item Pater & Filius non distinguuntur realiter per essentiam. Atqui nihil habent aliud neque virtualiter, neque formaliter, quam essentiam: ergo nihil habent per quod distinguantur realiter. Dices habere essentiam tali modo se habentem, & per illam ut sic se habentem, realiter distinguui. Sed contra, essentia tali modo se habens, per te, nihil est aliud nec virtualiter, nec formaliter, seu ratione, quam essentia. At non distinguuntur realiter per essentiam: ergo nec per illam tali modo se habentem. Si enim, modus se habendi nihil est aliud, quam essentia: non potest esse fundamentum, aut extremum distinctionis, magis quam essentia. Et denique ubi nihil est aliud quam essentia, non potest per quod distinguatur, si non distinguatur per essentiam.

42
Sequitur tertio, non esse realem productionem inter personas diuinas, quod est hæreticum & Sabellianum. Etenim productio realis debet terminari ad aliquod, quod verè & realiter producatur. At non productus est, quæ formaliter improducta est; formaliter autem improductum, non est formaliter productum. Nihil verò est aliud, neque formaliter, neque virtualiter, quam essentia. Ergo nihil est quod producatur. Certè vel nihil producitur, vel idem formaliter est productum & improductum; aut idem & non idem formaliter; quod est contradictorium. Confirmatur, quia vel productio realis terminatur ad essentiam diuinam, vel ad aliquid aliud quod verè & realiter producatur. Primum est hæreticum, damnatum in Lateran. cap. *Damnatus*. Secundum etiam dici nequit, si non est aliud neque virtualiter, neque formaliter, sique Filius, aut proprietas Filij, nec virtualiter, nec formaliter distinguitur à diuina essentia. Propter quæ omnia censeo hanc sententiam cum mysterio Trinitatis non bene coherere. Exemplum verò ceræ tripliciter figurata, quo se quidam videntur demonstrabatur à libris profus inuicem, & alienum à sensu Patrum & Ecclesiæ.

SECTIO VII.

Respondetur præcipuis Nominalium argumentis.

43
Omissis multis, quæ alibi commodius refutabuntur, obijciunt primò, & præcipuè, Gregor. Gabriel, Maior, alique veteres Nominales, quicquid est individuum in se, & sine vlla distinctione naturæ suæ, non potest per aliquid extrinsecum distingu. At intentio seu ratio nostra est extrinseca rebus quas intelligit: ergo non possunt per eam distinguui. Respondeo distinguendo maiorem. Non potest per aliquid extrinsecum distinguui intrinsecè, & in seipso, concedo. Distingui extrinsecè, id est, denominari extrinsecè distinctum à conceptibus distinctis, in adæquate repræsentantibus, Nego. Distinctio autem rationis consistit formaliter in denominatione extrinseca. Cuius quidem fundamentum est in re ipsa, virtualiter amplà, & æquivalente multis, aptaque concipi multis conceptibus in adæquatis: formaliter verò est in intellectu diuersimodè & in adæquate rem concipiente, quo concipiendi modo res denominatur ratione distincta, & præcisa, prout subest huiusmodi conceptibus & præcisionibus: sicut denominatur cognita, prout subest cognitioni; & visa, prout subest visioni.

44
Opponunt secundò, quiddam est vnum à parte rei, & simplicissimum, non potest nisi falsò & perversè concipi ut multa. Atqui distinctio rationis dicitur in eo consistere, quod vnum & simplicissimum à parte rei, concipitur ut multa. Ergo ille concipiendi modus est falsus & perversus. Respondeo, in hoc concipiendi modo, nullam esse deceptionem & falsitatem, aut perversitatem: sed tantum esse præcisionem & in adæquationem, quatenus non concipitur expressè quicquid res est. Nam qui sic concipit, non affirmat esse distincta in seipsis, ea quæ distincta non sunt, neque intrinsecam distinctionem ipsis assignit, sed tantum exprimit in adæquate rei vnius & eiusdem perfectionem virtualiter amplam, & multis æquivalentem, propter quod potest multis conceptibus in adæquatis exprimi. Neque etiam propterea concipiuntur res perversè & aliter quam sint, quod vsque ad fastidium repetunt Nominales, sed tantum non concipiuntur quolibet conceptu perfecte omni modo quo sunt, aut quicquid sunt. Perfecè, inquam, & expressè, quamuis identice nota res simpliciter concipiat. Quemadmodum quando referantur Nominales rectè fieri posse) concipiuntur confusè ea quæ sunt distincta; vel comparatè inter se, & relatiuè, ea quæ sunt absolute in seipsis: non propterea concipiuntur perversè & aliter quam sunt: quia

Solutio
primæ
argumentum
Nominalium
contra præ
cisiones.

Secundum
argumentum.

non concipiuntur vt confusa & indistincta in seipsis, vel relatiua intrinsecè: sed tantùm concipiuntur conceptu confuso, id est, non distinguente, vel exprimente illa vt distincta: vel conceptu comparatiuo, id est, comparante vnum cum alio, & vnum ad aliud referente.

46. Tertium argum.
Opponunt tertio, tam esse contradictorium vnum & idem omnino simplex à parte rei cognosci & non cognosci: quàm existere, & non existere: produci, & non produci. Atqui repugnat secundum: ergo & primum. Hoc argumentum velut omnium maximum proponit Arriaga nouus Nominalis disp. 5. Logic. sect. 2. num. 25. & sequentibus, spretis alijs quæ magnam vim non habere fatetur. Sed istud quoque nullam habere vim, fatendum illi est necessariò, nisi velit sibi apertè contradicere. Concedit enim paulò post, num. 44. vnum & idem posse cognosci confusè & distinctè, expressè & non expressè: quod experientiâ ipsâ manifestum est: Neque negat vllus Nominalium dari conceptus confusos. Posset igitur argumentum propositum ab Arriaga, contra ipsum ita retorqueri: Tam est contradictorium vnum & idem omnino simplex à parte rei, cognosci confusè, & non cognosci confusè, sed distinctè & expressè; quàm cognosci, & non cognosci. Neque enim in vna propositione magis affirmatiuè negatur prædicatum de subiecto vno & eodem, quàm in alia. Sed non est verè contradictorium vnum & idem cognosci confusè, & non confusè: ergo neque est contradictorium, cognosci & non cognosci.

Arriaga.

46. Secundò directè Respondeo, contradictorium quidem esse cognosci, & non cognosci simpliciter: id est, cognosci omni modo, aut saltem aliquo modo; & non cognosci vllò modo. Secus autem, cognosci aliquo modo imperfecto vel inadæquato; & non cognosci modo perfecto & adæquato: vel cognosci identicè et confusè; & non cognosci distinctè, quâ tale, aut expressè: id est, terminare cognitionem aliquam confusam & inadæquatam, quæ res non cognoscatur distinctè & expressè, secundum toram suam amplitudinem virtualem, & æquivalentiam ad multa; & non terminare cognitionem adæquatam & perfectam. Item non esse contradictorium, rem eandem & simplicem terminare vnam cognitionem, quâ cognoscitur secundum vnam æquivalentiam, non terminare aliam cognitionem, quâ cognoscatur & exprimitur secundum aliam æquivalentiam. Ex. gr. cognoscere Deum vt est iustitia, per æquivalentiam ad perfectionem iustitiæ creaturarum: & non cognosci, vt est misericordia. Dumque sunt huiusmodi propositiones, *Idem cognoscitur, & non cognoscitur* inadæquate scilicet; non est verè contradictio: quia non affirmatur idem de eodem, propter diuersitatem cognitionum denominantium, & distinctiorem virtutem rei in quâ fundantur cognitiones illæ diuersæ, denominantes rem eandem à modo cognitam.

Adde, non esse contradictorium aliquid simplex produci, & non produci secundum quid. Nam quælibet persona diuina est simplicissima parte rei. Et tamen Filius, & Spiritus sanctus, producentur secundum proprietatem personalem, & non producentur secundum essentiam, quamuis in re indistinctam à proprietate. Et in sententia ipsorum Nominalium, aliorumque plurimum qui docent modos non distingui in re modificato; potest fieri modus, quamuis non fiat res quæ modificatur. Et potest existere res quæ modificatur, non existente modo. Ex. gr. potest fieri de nouo motus localis, quamuis non fiat res quæ mouetur, sed longè ante præcesserit: potestque existere res quæ mouetur, quamuis non moueatur.

Opponunt quartò illud Concilij Rhem. sub Eugenio III. *In Theologia inter essentiam & personam ratio non distinguat.* Additque Humilius disp. 5. Metaph. sect. 10. inepitum esse estimare mysterium Trinitatis pendere à nostris conceptibus: quasi processio personarum diuinarum esse non posset, nisi nos possemus per rationem intellectum diuinum à voluntate distinguere.

47. Quartum argum.
Hurtadus.

Ad primum Respondeo, debuisse recentiores Nominales, qui hoc obijciunt, discere ex Vafq. apud quem solum legerunt illud Concilij Rhemense, 1ª parte disp. 120. cap. 1. & 2. errorem Gilberti Porretani in Concilio damnati, hunc fuisse, quòd diceret essentiam & personam in diuinis distingui, non solum secundum rationem mathematicam, quæ per mentem præcindit & distinguit ea quæ non sunt in re distincta: vt lineas, superficies, & extensionem quamlibet, à re extensa, & numerum à rebus numerabilibus: Cum tamen res quælibet extensa, sit per seipsam formaliter extensa: & numerus nihil sit aliud, quàm res ipse quæ numerantur: verùm etiam distingui secundum Theologiam, seu rationem Theologicam, distinguentem ea solum quæ sunt in re distincta. Sic enim Author ille accipiebat & opponebat inter se Mathematicam & Theologiam, seu rationem Mathematicam & Theologicam distinguentem, vt rectè ostendit Vafq. loco cit. testimonio Othonis Frisingei filii, authoris illius temporis, qui acta illius Concilij scripsit: nec non ex varijs locis S. Bernardi qui illius Concilij author præcipuus, & quasi mens fuit. Concilium itaque Rhemense verbis relatis damnat tantùm & prohibet distinctionem Theologicam iuxta sensum Porretani, id est, distinctionem in re inter essentiam & personam diuinam. Distinctionem verò Mathematicam, id est, distinctionem solum rationis, seu præcissionis non damnat, neque prohibet, sed omnino permittit, & tacite satem approbat. Quare eius autoritas nocet potius Nominalibus, quàm faueat.

Vafq.

Ad secundum Respondeo, Mysterium Trinitatis non pendere quidem à nostris conce-

48.

tribus: scilicet tamen esse non posse sine distinctione virtuali & amplitudine quadam entitatis diuinae, propter quam sit sufficiens fundus de diuersos conceptus in ad quatos, & propositiones quae non possunt verificari, & a contradictione excusari, nisi propter illam virtutalem distinctionem & amplitudinem. Ut quod intellectus generet Filium, & non spirat Spiritum sanctum: Contra verò, voluntas spirat Spiritum sanctum, & non generet Filium. Quod essentia Patris communicetur Filio, & proprietates Patris non communicentur. Quod essentia non generet, neque generetur: Pater vero generet & Filius generetur. Quod non producat Filium aut Spiritus sanctus secundum essentiam, & producat secundum proprietatem. Quod Filius procedat à cognitione Deo essentiali, & non à contingenti ut tali: aliaue similia.

49.
Quintum
argum.

Opponunt quintò: si darentur multae rationes obiectiuæ in Deo, sequeretur primò, Deum non esse ens simplicissimum. Secundò, darentur duo contradictoria vera. Cum enim Deus videretur secundum vnam rationem obiectiuam, non secundum aliam: videretur idè & nõ videretur: quia vtraque ratio obiectiuæ esset Deus, & vnum & idem in re. Tertio, illae formalitates essent idem & non idè: quia idem & diuersum, si simul sint, inferunt idem & non idem. Sed illae formalitates essent idem & diuersum; ergo essent idè & non idem. Quarto, illae formalitates differunt realiter. Nam illae formalitates sunt reales, & ipsae sunt diuersitas realis: sed ea quorum est realis diuersitas, differunt realiter. Quintò, duo entia essent realiter vnam ens simplicissimum, quod est falsum & impossibile. Nam quaelibet formalitas sumpta formaliter, est ens: quicquid enim est, est ens. Sed illa formalitas formaliter sumpta est diuersa ab alia formalitate sumpta: ergo quaelibet est ens diuersum ab alia: atque ita duo entia sunt realiter vnum ens. Sextò, Deus esset à seipso diuersus, & Deus non esset Deus. Nam vna Dei formalitas, formaliter sumpta, esset simpliciter Deus. Sed ista esset diuersa ab alia, quae etiã esset Deus: Ergo Deus esset diuersus à Deo. Sept. Deus posset definire esse, & incipere esse. Nam per formalitatem, aliqua Dei ratio obiectiuæ, puta creatio, seu actio ad extra, potest incipere & definire. Sed illa ratio formaliter sumpta est re ipsa Deus. Ergo aliquid quod est realiter Deus, potest definire & incipere: Ergo & Deus, potest incipere & definire, incipiente vel definente eo quod est Deus. Octauò, idem posset esse sine seipso realiter: quia si idem potest esse sine aliquo cum quo est idem, potest esse sine seipso realiter: cum idem, & ipsum sint termini synonymi. Nondò, idem esset necessarium, & contingens, quod est impossibile, sumen-

do necessarium pro eo quod non potest non esse: & contingens, pro eo quod potest non esse. Nam Deus est ens necessarium: eius verò actio ad extra est contingens. Sed Deus & eius actio sunt vnum & idem realiter: ergo &c.

Ad hæc Respondeo negandò primam sequentiam, intellectam de simplicitate reali: cui non officit distinctio rationis, penes quam tantum multas in Deo dicimus esse rationes obiectiuas, præter relationes personales, de quibus in præsentibus disput. non agimus. Ad secundam: diximus supra respondendo argumento Arriagæ. Ad tertiam: illae formalitates sunt idem re, & non idem ratione, in quo nulla est contradictio. Ad quartam: nego maiorem. Aliud enim est formalitates esse reales; & aliud, ipsas esse realem diuersitatem: quia realis diuersitas non tantum dicit ipsas esse reales, sed vnam à parte rei non esse aliam. Ad quintam: duo ratione, sunt vnum realiter simplicissimum. Ad sextam: Deus consideratus secundum vnam rationem, differt ratione à seipso, considerato secundum aliam, & secundum diuersas rationes, est diuersus ratione à seipso. Ad septimam: Deus non potest definire vel incipere simpliciter: sed potest definire vel incipere agere, & taliter se habere ad extra, cum definit vel incipit agere. Ad octauam: idem potest esse sine seipso taliter se habente: siu potius potest esse & non taliter se habere. Ad nonam: idè potest esse necessarium simpliciter quoad esse, & contingens quoad modum taliter se habendi. Sicque Deus est necessarius Deus, sed contingenter creat, contingenter intelligit contingentia, & contingenter ea vult efficaciter quae extra se vult.

Adde tres vltimas difficultates communes esse Aduersarijs. Nam negare non possunt quod Deus aliter se habeat intrinsecè aliquo modo, quando intelligit contingentia, & quando aliquid liberè vult. Et si quod Deus intelligat contingentia, vel liberè velit, est aliquid à parte rei, nullo fingente intellectu: & non esset tale, si Deus, ut potuit, non intelligeret ea contingentia, aut non liberè veller. Et hoc non est aliquid Deo extrinsecum. Nam Deus non intelligit, nec vult, per aliquid extrinsecum, sed per actus vitales & immutabiles, quibus tendit in obiectum sibi extrinsecum. Item hoc, quaelibetque est, non distinguitur in re à Deo, ut fatentur Aduersarij. Et tamen Deus sine eo, id est, sine tali respectu ad creaturam, talique modo ad illas se habendi, esse potuit. Nam potuit non velle eas efficaciter: & si non essent, Deus non intelligeret illas esse. Negare item nequeunt Deum in tempore creare & agere quicquid agit extra re. An verò agerent modus agentis intrinsecus, dicemus alio loco.